

2-3-Mavzu: Hayvonlar haqida ertaklar

Darsning maqsadi:

- “Och bo‘ri” o‘zbek xalq ertagi bilan tanishtirish;
- xalq og‘zaki ijodi ertak turlari haqida ma‘lumot berish;
- rollarga bo‘lib o‘qish ko‘nikmasini o‘stirish.

Tayanch so‘zlar: och bo‘ri, xo‘roz, qo‘zi, ot.

Didaktik materiallar: turli ertaklar syujetlari ifodalangan rasmlar.

Darsning borishi:

I. Darsning kirish qismi. (3 daqiqqa)

Darsni tashkil qilish.

Faollashtiruvchi mashq:

“Ortiqchasini top” mashqi.

Aytilgan so‘zlar ichida ortiqchasini aniqlang.

Qo‘zi, sigir, uloq, bo‘ri.

II. O‘tilganlarni takrorlash. (8 daqiqqa)

Ertakni o‘qitiladi va mazmuni yuzasidan savollar beriladi. Ertak mazmuniga mos maqollar aytiladi.

III. Darsning asosiy qismi. (30 daqiqqa)

Amaliy topshiriq: *“Mendan so‘ra”* mashqi.

Partadoshingizga eng yaxshi ko‘rgan ertagi haqida so‘rang.

Muhokama uchun savollar:

1. Partadoshingizga qaysi ertak yoqadi?
2. Bu ertakni u o‘qiganmi?
3. Ertakdagi qaysi qahramon unga ko‘proq yoqadi?

Mavzuni tushuntirish. Xattaxtaga ertak rasm ilish tavsiya qilinadi. Masalan, “Egri va To‘g‘ri”, “Ur to‘qmoq”, “Tulki va bo‘ri”

- Siz ertaklarni juda yaxshi bilasiz. Chunki bolaligingizdan ertak eshitib katta bo‘lyapsiz. Bu ertaklarni dono xalqimiz yaratgan. Xalq ertaklari bir necha turlarga bo‘linadi. Hayotiy ertaklar ularni yana maishiy ertaklar deyishadi. (“To‘g‘ri va Egri” ertagi) Qahramonlari jonivorlar bo‘lgan hayvonlar haqidagi ertaklar. (“Tulki va Turna”, “Bo‘ri va yeti uloqcha”) Sehrli-afsonaviy ertaklar bo‘lib, unda real hayotda bo‘lmaydigan sehrli voqea, predmet kabilar ishtiroki kuzatiladi. (“Ur, to‘qmoq”, “Oltin tarvuz”, “Uchar gilam”)

Matn ustida ishlash.

“Och bo‘ri” ertagi navbatma-navbat o‘qitiladi. Ertak yuzasidan savollarga javob beriladi.

1. Ertak qanday boshlandi?
2. Xo‘roz va bo‘ri bilan qanday voqea yuz beribdi?
3. Qo‘zi bo‘ridan qanday qutulibdi?
4. Nima deb o‘ylaysiz, bo‘rining och qolishiga nima sabab bo‘lgan?

Matndagi notanish so‘zlar ustida lug‘at ishi o‘tkaziladi.

mahkam – zo‘r kuch bilan, qattiq.

nochor– chorasiz, noiloj

sarson-sargardon – ovora

“Tanlab o‘qish” mashqi.

Izohli lug‘atda berilgan so‘zlar ertakdan topib o‘qitiladi va ularni o‘zgartirib gaplar qayta o‘qiladi. Gaplar mazmunida o‘zgarishlar bor yoki yo‘qligi aniqlanadi.

Gaplar qaysi qahramonga tegishli ekani aniqlanadi.

Yeydigan bo‘lsang kashnich,
piyoz bilan yeginki,
dunyoda bir maza qilgin.

Men
seni
yeyman.

Yaxshisi borib konning
tuzidan olib kel, shundan
keyin go‘shnimni maza qilib
yeb, armondan chiqasan.

Mashq daftari bilan ishlash.

Ertak matnidan foydalanib tushib qolgan so‘zlarni o‘z o‘rniga qo‘yiladi.

Bo‘ri **kashnich**, **piyoz**ni qiynalib-qiynalib, **zo‘rg‘a** topib kelibdi. Qarasa, **xo‘roz** yo‘q emish. U **yoqqa** yuguribdi, bu **yoqqa** yuguribdi, nihoyat xo‘rozni topolmay, **nochor** yo‘lga tushibdi.

2-topshiriq. Ertak matnidan quyidagi fikrlarni ifodalovchi gaplar topib yoziladi.

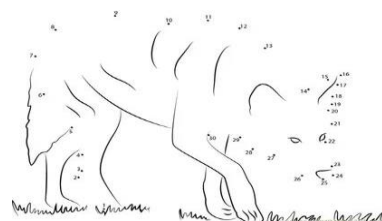
a) Bo‘ri xo‘rozni ushlash uchun astoydil harakat qilibdi.

Bo‘ri xo‘rozni ushlash payiga tushibdi.

b) Qo‘zini rosa qidiribdi, topolmay yo‘lini davom ettiribdi.

Qo‘zini toza izlabdi, axiri topolmay yana yo‘lga tushibdi.

3-topshiriq. Raqamlarni ketma-ketlikda bir-biriga ulang. Qo‘shimcha ma‘lumotlar bilan boyitib, ertak mazmuniga mos rasm ishlanadi. (Bu topshiriq uy vazifasiga berilsa ham bo‘ladi)

Darslikda berilgan topshiriqlar bajariladi. Topishmoqlarning javobini topiladi.

1. Kuchukday ko'rinishi,
Pichoqday o'tkir tishi.
Vahshiy hayvondir o'zi,
Yeydi qo'y-u va qo'zi. **(Bo'ri)**
2. To'rt oyoqli,
Temir tuyoqli. (Ot)
3. Kichkintoygina bo'yi bor,
Aylantirgan to'ni bor. (Qo'y)
4. Erta turadi,
Jar chaqiradi. (Xo'roz)

IV. Darsni yakunlash va baholash. (3 daqiqa)

- Bugungi darsdan nimalarni bilib oldingiz?
- Sizga nima qiziq bo'ldi?

V. Uyga vazifa. (1 daqiqa)

Ertakni o'qing va mazmunini so'zlab bering.